

ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ

Είναι ρηματικό επίθετο με παθητική σημασία.

Σχηματίζεται από το θέμα του Ενεστώτα και τις καταλήξεις -(e)ndus,-(e)nda,-(e)ndum.

(Το **e** προστίθεται για τα ρήματα 3^{ης} και 4^{ης} συζυγίας)

Κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα.

Αντιστοιχεί με τα ρηματικά επίθετα σε -τέος,-τέα,-τέον της αρχαίας ελληνικής, επομένως:

Δηλώνει αυτό που πρέπει να γίνει: amandus,-a,-um=αυτός που πρέπει να αγαπηθεί

legendus,-a,-um=αυτός που πρέπει να διαβαστεί.

ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ

Στα κείμενα του σχολικού βιβλίου συναντάμε τις παρακάτω χρήσεις του Γερονδιακού:

1. Μαζί με τύπο του sum σχηματίζει την Παθητική Περιφραστική Συζυγία(ΠΠΣ). Η ΠΠΣ δηλώνει αυτό που πρέπει να γίνει. π.χ. Roma delenda est=η Ρώμη πρέπει να καταστραφεί. Παραθέτουμε το α' ενικό πρόσωπο και τους ονοματικούς τύπους που σχηματίζει η ΠΠΣ:

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

E:delendus,-a,-um sum

Π: » » » eram

Μ: » » » ero

Π: » » » fui

Υ: » » » fueram

Σ.Μ:» » » fuero

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

delendus,-a,-um sim

» » » essem

» » » fuerim

» » » fuissem

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΑ E:delendum,-am,-um esse Π:delendum,-am,-um fuisse Σ.Μ:delendum,-am,-um fore (είναι σπάνιο)

Με την ΠΠΣ είναι δυνατόν να έχουμε δύο συντάξεις:

A) προσωπική: όταν το γερονδιακό ανήκει σε ρήμα μεταβατικό που συντάσσεται με αιτιατική.

B) απρόσωπη: όταν το γερονδιακό ανήκει σε ρήμα α)αμετάβατο ή β)μεταβατικό, συντασσόμενο με άλλη, πλην αιτιατικής, πτώση.

Είτε προσωπική είτε απρόσωπη είναι η σύνταξη, πάντα υπάρχει ή εννοείται μια δοτική του ποιητικού αιτίου (ή, αλλιώς, του ενεργούντος προσώπου).

2.Ως κατηγορηματικό προσδιορισμό του Υρ ή του Αρ (που εκφράζει σκοπό, μετά από ρήματα με τη σημασία του "παρέχω", "παραδίδω").

3.Ως Κατηγορούμενο στο Υποκείμενο ή στο Αντικείμενο, όταν η σύνταξη είναι προσωπική (ή όταν έχει γίνει γερονδιακή έλξη).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

Η προσωπική σύνταξη με Γερουνδιακό παρουσιάζει την εξής μορφή:

Υποκείμενο + Γερ/κό ως Κατηγ. +	sum +	δοτ. Ποιητ. Αιτίου
↕	↕	↕
Υρ	P	δ.π.α.
Fides	est	tibi
↓	↙	↓
(=Η εμπορική πίστη	πρέπει να αποκατασταθεί	από σένα, κειμ. 33)

Εδώ η σύνταξη είναι προσωπική, γιατί το Γερουνδιακό *revocanda* προέρχεται από ρήμα μεταβατικό που συντάσσεται με αιτιατική. Αυτό αποδεικνύεται, αν μετατρέψουμε την παθητική σύνταξη με γερουνδιακό (ΠΠΣ) που έχουμε στο παράδειγμα, σε ενεργητική με το ρήμα *debeo*+ απρμφ. Ενεστώτα = πρέπει να... :

Υρ	P	Αρ	Α απρμφ
↕	↕	↕	↕

Tu debes revocare fidem (αιτιατ.) = εσύ πρέπει να αποκαταστήσεις την εμπορική πίστη.

Η απρόσωπη σύνταξη με Γερουνδιακό [δεν υπάρχει στα κείμενά μας, αλλά υπάρχει στη θεωρία: ενότητα 33] παρουσιάζει την εξής μορφή:

↓	↙	↙	↙
Subveniendum	est	tibi	rei publicae (κείμε. 33)
↙ ↘	↓	↓	
(απρόσ. P)			
(=πρέπει να βοηθηθεί	από σένα	η πολιτεία)	

Στην απρόσωπη σύνταξη δεν υπάρχει Υποκείμενο του ρήματος.

Εδώ η σύνταξη είναι απρόσωπη, γιατί το Γερουνδιακό *subveniendum* προέρχεται από ρήμα που δεν συντάσσεται με αιτιατική, αλλά με άλλη πτώση (δοτική). Αυτό αποδεικνύεται, αν μετατρέψουμε την παθητική σύνταξη με Γερουνδιακό (ΠΠΣ) που έχουμε στο παράδειγμα, σε ενεργητική με *debeo*+απρμφ.

Υρ /Υαπρμφ.	P	Αρ	Α απρμφ.
↕	↕	↕	↕
Tu	debes	subvenire	rei publicae (δοτική)
= εσύ	πρέπει να	βοηθήσεις	την πολιτεία

Επομένως, η παθητική σύνταξη με γερουνδιακό μετατρέπεται σε ενεργητική με **debeo+απαρμφέμφατο Ενεστώτα**.

Για τη μετατροπή ακολουθούμε τα εξής βήματα:

- Το **debeo** μπαίνει στην έγκλιση και το χρόνο του **sum**.
- Το **Υ** του **debeo**, το πρόσωπο και ο αριθμός του καθορίζονται από το ποιητικό αίτιο.
- Το **απαρέμφατο** προκύπτει από το γερουνδιακό.
- Το **Υ** της ΠΠΣ γίνεται **αντικείμενο** του **απαρεμφάτου**.

Κ. ΔΕΔΕ. ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΓΕΛ ΑΙΔΗΨΟΥ